

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня бакалавра
галузі знань 02 Культура і мистецтво
спеціальності 028 Менеджмент соціокультурної діяльності

Тема:

**Технологічні складові залучення вихованців дитячого
будинку сімейного типу до культурно-масових заходів**

Здобувач

Бондарєва Юлія Леонідівна

Науковий керівник:

доктор філософських наук, професор

Щербина-Яковлева Олена Юхимівна

Підсумкова оцінка.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____

Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Суми 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ШЛЯХІВ ЗАЛУЧЕННЯ ВИХОВАНЦІВ ДИТЯЧОГО БУДИНКУ СІМЕЙНОГО ТИПУ ДО РОБОТИ СІЛЬСЬКИХ КЛУБНИХ ФОРМУВАНЬ	13
1.1 Теоретичні та правові засади організації виховної та розвиваючої роботи в закладах культури клубного типу з дітьми-сиротами	13
1.2. Основні форми і методи залучення вихованців дитячого будинку сімейного типу до роботи сільських клубних формувань	18
1.3 Функції, специфіка та принципи культурно–просвітницької роботи сільських клубних формувань.....	22
РОЗДІЛ 2. ОПРАЦЮВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ СКЛАДОВИХ ЗАЛУЧЕННЯ ВИХОВАНЦІВ ДИТЯЧОГО БУДИНКУ СІМЕЙНОГО ТИПУ ДО РОБОТИ СІЛЬСЬКИХ КЛУБНИХ ФОРМУВАНЬ.....	30
2.1. Селищний будинок культури - осередок культурного життя селища..	30
2.2. Історія створення дитячого будинку сімейного типу Бондарєвих та Участь вихованців ДБСТ Бондарєвих у діяльності Угроїдського СБК	33
2.3. Особистий досвід організації та проведення культурно-масового заходу для дітей-сиріт в будинку культури смт. Угроїди Краснопільського району Сумської області	36
ВИСНОВКИ	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	41
ДОДАТКИ.....	43

ВСТУП

Творчість – найдавніша категорія діяльнісного способу існування людини. У філософському контексті творчість є продовженням творчості природи, її складовою частиною. Суспільство та кожен її член при цьому є суб'єктом творчої діяльності. Наслідком продуктивної праці та творчої думки людини є формування середовища, перебудова природи, розвиток цивілізації. Тобто творчість – це складне, суспільно організоване явище, від якого залежить життя людства. Незважаючи на те, що творчість це вищий прояв феномену людини, вона, на наш погляд, вивчена найменшою мірою. Проблема творчості, здібностей, обдарованості у психології завжди була гостро дискусійною, багатовимірною, вона по-різному відображалась видатними вченими та мислителями. Роз'яснення цього поняття знаходимо ще у давньогрецького філософа Платона (5–6 ст. до н. е.). Він зазначав, що творче мистецтво є такою здатністю, яка виступає причиною того, чого раніше не було. Усе, що викликає перехід із небуття у буття, і є творчість. На його думку, створення будь-яких творів мистецтва чи ремесла можна назвати творчістю, а всіх «створювачів» – їх «творцями». У спеціальній науковій літературі творчість найчастіше визначається як процес діяльності, результатом якого є створення якісно нових матеріальних і духовних цінностей, або як створення нової реальності, яка задовольняє різні суспільні та особисті потреби. Творчість являє собою багаторівневий процес, її перший, високий, рівень полягає у здійсненні революції у тій чи іншій області, в докорінній зміні розуміння системи знань та їх застосування. Другий, більш низький, рівень виявляється в подальшому розвитку відомого, розширенні сфери його використання. Як складне та багатогранне явище, творчість неможливо охарактеризувати однозначно, саме тому й існує ряд підходів та визначень, що є результатом різних методологічних установок, різних точок зору і, як наслідок, різного розуміння, а інколи навіть і протилежних уявлень. Ключовими концептуальними і ціннісними орієнтирами

освіти є положення про творчу природу дитячого розвитку та саморозвиток (О. В. Запорожець), що відповідає духу Конвенції про права дитини (1989), стаття 31 (2), яка проголошує право дитини на участь у культурному й творчому житті та вказує на необхідність надання дітям відповідних, рівних можливостей культурної і творчої діяльності. Ідея самоцінності, унікальності дитини, необхідності розвитку її творчого потенціалу знайшла відображення в нормативних актах нашої держави, зокрема у Національній доктрині розвитку освіти в Україні, Законі України «Про освіту», Законі «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», Базовому компоненті дошкільної освіти [2; 68]. Проблема у визначенні поняття «творчість» пов'язана, в першу чергу, з відсутністю його безпосереднього операційного, психологічного наповнення; цим можна пояснити використання до цього часу визначення творчості тільки за її продуктом – створенням нового. Слід зауважити, що творчу діяльність не можна розглядати як дещо відокремлене, підпорядковане властивим тільки їй законам. Вона є закономірним етапом людської діяльності взагалі, підсумком попереднього розвитку форм цієї діяльності, новою, якісною сходинкою формування особистості. Творча діяльність викликається не стільки здібністю до творчості, яка, як і будь-яка інша здібність, розвивається в самій діяльності, але спочатку тими об'єктивними можливостями, які відкриваються людині як результат її попередньої діяльності. В якості нового етапу діяльності творчість є і новим етапом у розвитку особистості [22; 94; 110; 125; 134; 174; 191; 212]. Творча діяльність – одне з найцікавіших, найбільш складних і найменше вивчених психічних явищ. Організація культурної діяльності має надзвичайний вплив на формування особистості у дитячому віці. Всебічний і гармонійний розвиток людини є не лише високим соціальним ідеалом, а й необхідною умовою для вирішення завдань, що стоять на сучасному етапі розвитку суспільства. Будь-яка дитина певною мірою є генієм, як і будь-який геній певною мірою є дитиною.

А. Шопенгауер Творчість супроводжує нас усе життя: спрямовує та підносить, надихає та окрилює. Стимулювання становлення творчих процесів нині стало не тільки пріоритетною направленістю саморозвитку кожного, але й істинним

напрямок прогресу суспільства загалом. Формування власної творчості, творчого потенціалу починається з раннього дитинства. Поінформованість у проблемах творчого розвитку дозволяє пришвидшити успіх зростання, формування творчої особистості. Важливо повернутися обличчям до природної здібності дитини творити, підтримати її творчі починання, її самобутність, реалізацію нею своєї творчої ініціативи, стимулювати прагнення робити по-своєму, виявляти своє «Я», заохочувати її саморозвиток як творчої особистості. Тобто, виховуючи сучасну дитину, в наш час масового винахідництва надзвичайно важливо активно формувати її творчий потенціал, розвивати здібність до творчої діяльності. Для розв'язання проблеми на рівні практики, потрібний детальний розгляд ряду окремих проблем: по-перше – що таке творчість, зокрема, дитяча творчість; по-друге – які основні характеристики критеріїв її розвитку; по-третє – як проявляються та формуються творчі дії на етапі дитинства. При цьому необхідно з'ясувати методи виявлення дитячої творчості, а також ефективні засоби стимулювання творчих проявів у дітей. У відповідності з цим і вибудований зміст твору. Перший розділ присвячений розгляду психологічної характеристики творчої діяльності, зокрема в дитячому віці, творчого потенціалу та здібностей, що лежать в основі розвитку творчих тенденцій. Другий – тим передумовам, які запускають творчі процеси та стимулюють їх становлення. Описується специфіка розвитку різноманітних видів творчої діяльності.

Заклади культури дають дітям дошкільного, молодшого шкільного та старшого шкільного віку можливість у позанавчальний час більш широко задовольняти їх пізнавальні, художньо-естетичні, дозвіллево-розважальні, рухово-фізичні, творчі тощо потреби.

Діяльність закладів культури є особливо впливовою у культурному розвитку вихованців дитячого будинку сімейного типу. Такі діти часто змалку були недостатньо долучені до культурної спадщини людства. Проте при переході до самостійного життя повинні в прискорені строки соціалізуватися та інкультуруватися в суспільстві.

Тому проблема підвищення рівню залучення вихованців від 5 до 22 років дитячого будинку до роботи сільських клубних формувань і привчання до активної участі в культурно-масових заходах закладів культури є актуальною і соціально важливою

Про вплив культурної дозвіллевої діяльності на особистість дитини в процесі виховання й навчання неодноразово писала А.П. Усова [2].

Найбільший інтерес становлять роботи відомих вчених, які зробили важливий внесок в розробку проблеми організації вільного часу дітей: І.С. Кон [3], Г.О.Євтеєва [4], Д.С. Махов [5], С.А.Шмаков [6-7]. В їх роботах виявлено проблеми доцільного використання вільного часу дітей, з'ясовано принцип культури вільного часу, розроблені новітні форми й методи культурно-дозвіллевої діяльності і так далі. Ключовими концептуальними і ціннісними орієнтирами освіти є положення про творчу природу дитячого розвитку та саморозвиток (О. В. Запорожець), що відповідає духу Конвенції про права дитини (1989), стаття 31 (2), яка проголошує право дитини на участь у культурному й творчому житті та вказує на необхідність надання дітям відповідних, рівних можливостей культурної і творчої діяльності. Ідея самоцінності, унікальності дитини, необхідності розвитку її творчого потенціалу знайшла відображення в нормативних актах нашої держави, зокрема у Національній доктрині розвитку освіти в Україні, Законі України «Про освіту», Законі «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», Базовому компоненті дошкільної освіти [2; 68]. Проблема дитячої творчості, природи її виникнення та розвитку вже впродовж кількох десятиків років є предметом досліджень багатьох учених [31; 36; 42; 60; 65; 80; 93; 98; 103; 123; 128; 146; 158; 166; 204]. Нерідко джерело творчості розглядають як результат біологічних чинників, вроджених потенцій дитини. У цьому випадку становлення творчих здібностей зводиться до спонтанного процесу, що є некерованим. Найвиваженішою, на наш погляд, є точка зору на існування джерела дитячої творчості в самому житті й можливість активного впливу на її розвиток. Відомі психологи та педагоги (Н. О. Ветлугіна, Л. С. Виготський, В. В. Давидов, О. В. Запорожець, В. Т. Кудрявцев, О. І.

Кульчицька, М. М. Поддьяков, Є. В. Суботський та ін.) довели, що творчі здатності яскраво проявляються в дошкільному дитинстві й розвиваються у процесі спеціально організованого навчання, коли діти оволодівають суспільно виробленими засобами діяльності [42; 53; 98; 105; 204; 220]. Л. С. Виготський наголошував на розвиткові дитини в процесі співробітництва з дорослими через наслідування, завдяки чому виникають усі специфічно людські властивості свідомості [42]. Учений також глибоко обґрунтував положення про те, що творчість притаманна всім людям і більшою чи меншою мірою є постійним супутником дитячого розвитку. Л. С. Виготський вважав, що «в повсякденному житті творчість – умова існування. І все, що виходить за межі рутини, завдячує своїм виникненням творчій діяльності людини. Якщо так розуміти творчість, – зазначав він, – то неважко помітити, що творчі процеси в усій своїй повноті проявляються вже в дуже ранньому дитинстві. Гра дитини – це не проста згадка про пережите, а й творча переробка пережитих вражень, комбінування їх і розбудова з них нової дійсності, що відповідає запитам та бажанням самої дитини» [43, с. 7]. В. В. Давидов теж вказує на те, що творчість є постійним супутником дитячого розвитку [52]. Науково доведено: саме дошкільний вік є найбільш сензитивним періодом розвитку творчості. Період від трьох до п'яти років сприятливий для формування творчості, бо дитина до цього віку, з одного боку, готова до соціалізації (сформованість мовлення), а з другого – ще не соціалізована. Для дитини весь світ ще загадковий та проблемний. За даними Д. Б. Ельконіна, у віці близько трьох років у малюка з'являється потреба діяти, як дорослий, «зрівнятися з дорослим» (Є. В. Суботський) [58, с. 211]. Творча діяльність дітей, спрямована на присвоєння людської культури, на думку В. Т. Кудрявцева, є неодмінною умовою розширеного відтворення творчих здібностей у сучасному суспільстві [98, с. 120]. За дослідженнями О. В. Запорожця, Л. І. Божович, Д. Б. Ельконіна, О. М. Леонтєва, дошкільне дитинство – період початкового фактичного утворення особистості, розвитку особистісних «механізмів» поведінки. «В дошкільні роки розвитку дитини зав'язуються перші вузлики, встановлюються перші зв'язки та відношення, які утворюють нову

єдність діяльності й водночас нову вищу єдність суб'єкта – єдність особистості» [94, с. 355]. Від того, що буде закладено в дошкільному віці, великою мірою залежить, чи керуватиметься дитина, сприймаючи та оцінюючи події, явища зовнішнього світу раз і назавжди заданими стереотипами й шаблонами, чи зможе виробляти власні засоби постановки і розв'язування проблем, що виникають. Дитина – аж ніяк не пасивна істота, жодний вплив іншої людини вона не може сприйняти без власної реальної діяльності. Вона засвоює людські надбання, докладаючи власних зусиль, міркуючи, уявляючи. Елемент творчості присутній у всіх специфічно дитячих видах діяльності, він збагачує (ампліфікує) розвиток дитини. На думку відомого російського дослідника дитячої творчості О. І. Савенкова, творчість та дослідницька поведінка тісно пов'язані між собою і мають спільну природу [196]. Творчість – це одна із найзмістовніших форм психічної активності дитини. Її можна розглядати як універсальну здібність, що забезпечує успіх різноманітної діяльності дітей. Будь-який творчий акт дошкільника – результат його активних пізнавальних, творчих дій. Засвоєння дитиною мови є творчим процесом (процес засвоєння норм словотворення), гра – це теж творчість, адже, створюючи нові ігрові ситуації, дитина вносить своє, суб'єктивне в ігрові дії, зображувальну діяльність, музику, конструювання тощо. Навіть наслідуючи дорослих, дитина творчо видозмінює своє сприймання відповідно до власних уявлень, а засвоюючи щось нове, пропускає його крізь особистий досвід, неповторний та унікальний. Нові знання творчо трансформуються кожною дитиною і набувають своїх особливостей. Ці процеси є основою тих неочікуваних актів творчості, які породжуються та реалізуються дитиною. Вже в дошкільному віці творча спрямованість дитини проявляється як властивість власне людської психіки. Малюк робить справді творчі відкриття мало не на кожному кроці, оскільки вперше вивчає світ навколо себе, пізнає навколишні предмети, людей. А в деяких видах творчої діяльності дошкільнята можуть здійснювати не просто «мікрівідкриття суб'єктивного масштабу» (В. О. Моляко), а сягати досить високого рівня, ледве не професійного, адже деякі дитячі вірші, малюнки фахівцями визнаються часом за цілком «дорослі» [134].

Аналіз результатів досліджень дитячої творчості, здійснених відомими вченими (Н. О. Ветлугіною, О. І. Кульчицькою, І. Я. Лернером, Б. М. Тепловим, Є. О. Фльоріною та ін.), дозволяє сформулювати її визначення. Дитячу творчість слід розуміти як створення дитиною суб'єктивно нового (значущого для неї) продукту – малюнка, конструкції, гри, оповідання, створення невідомих раніше деталей, що по-новому характеризують створюваний образ: різних варіантів зображень, ситуацій, рухів, характеристик героїв, інших дій; застосування засвоєних раніше способів зображення або засобів виразності у новій ситуації; прояв ініціативи в усьому. Дитяча творчість – це також процес створення образів з казки, оповідання, гридраматизації, у малюванні, конструюванні, пошук у ході діяльності способів, шляхів розв'язання завдань. При цьому основними етапами творчого процесу дитини, на думку вчених, є: виникнення відчуття неясності чогось (поява проблеми); виникнення низки запитань, уточнень; виділення значущих для успішного розв'язування проблеми елементів; усвідомлення, розуміння проблеми; формування гіпотези; пошук і знаходження розв'язку [131, с.76]. У процесі образотворення діти проявляють ініціативу, власне естетичне ставлення, пошукове зацікавлення, прагнуть привернути увагу до результатів своєї творчості. Це, можна сказати, творчість для себе. Відтак змінюється сама дитина, вона оперує новими засобами діяльності, знаннями та вміннями. У діяльності здійснюється глобальне відтворення її творчих здібностей у межах суспільства. Вчені віддають належне власній активності дитини, «спонтанності», «саморуху» (Г. С. Костюк), завдяки яким людина змалку сама творить свою психологічну долю. На думку В. Т. Кудрявцева, «творчість для себе» стає беззаперечною умовою «творчості для інших». А крім того, здійснюючи свої задуми, дитина відкриває нове про себе. Проявляється її розуміння навколишнього, власне ставлення до нього, що допомагає збагнути її єство, особливості сприймання, уявлення, інтереси, здібності [101]. Передумовою творчості, творчих можливостей дітей виступає креативність (Е.Торренс), як потенційна здібність до різносторнього мислення, почуттів та дій. Креативність сприймається як синонім творчої активності, що представляє собою

індивідуальну траєкторією психічного розвитку дитини, її інтегральну якість, яка проявляється у її: спрямованості, що характеризується домінуванням допитливості, прагненням до пізнання; здібностях до подолання стереотипів; характері, як системі її ставлень і поведінки. Креативність можна розглядати як основу продуктивного розвитку дитини, як потенціал, що забезпечує її ріст, властивий в тій чи іншій мірі кожній дитині. І як результат – її творчість – рівень оволодіння соціальним досвідом, що характеризується самостійним вибором направленості діяльності дошкільника, вмінням створювати новий продукт.

Розробляючи концепцію інтелектуального розвитку дитини, Ж. Піаже підкреслював роль наслідування у розвитку інтелектуальних здібностей: наслідування дорослого виступає особливою формою мотивації, що не пов'язана із задоволенням органічних потреб, а є джерелом ініціативи, розвитку не лише інтелекту, а й творчих здібностей [160]. Наявність зразка творчої поведінки значимого дорослого, важливість для дитини прикладів наслідування підкреслював Р. Стернберг: «Творчі здібності розвиваються не тоді, коли педагог або батьки говорять дітям про необхідність їх розвитку, а тоді, коли дорослі показують їм, як треба робити» [54]. Творчість, зокрема дитяча, навряд чи може існувати без зразків, без наслідування, без орієнтирів, без того, що «вже застигло раз і назавжди» у певних нормах. Так, еволюція живих організмів в цілому є еволюцією репродукування – перетворення. Онтогенез людини, як і філогенез, незмінно повторює даний шлях розвитку – від наслідування до перетворення, від перетворення методом спроб та помилок до перетворення методом прогнозу і точного розрахунку; інакше – від репродукції до творчості часткової, від часткової до повної. Тому педагогічний прогноз розвитку пізнавальної діяльності, творчої активності дітей повинен точно розрахувати її перехід від репродуктивного рівня до репродуктивно-творчого, від репродуктивно-творчого до творчого. Етапи формування дитячої творчості, стадії прояву дошкільником творчої активності умовно можна диференціювати. Перша стадія – наслідування, копіювання готового. Потрапляючи у нову ситуацію, дитина репродукує готовий спосіб дії, повторює його за дорослим задля досягнення бажаного результату.

Друга стадія – творче наслідування: внесення елементів новизни, прояв самодіяльності без внесення істотних змін у пропоновані іншими схему дій, зразок, ідею. Це – перша заявка дитини про себе, своє бажання самовияву. Саме на цій стадії вона ознайомлюється з різними варіантами інноваційної діяльності, визначає свої переваги відповідно до власних нахилів та вмінь. Третя стадія – репродуктивна творчість: уміння взяти за основу пропоновану схему (ідею), але істотно переробити її, внести зміни. Тут дитина переробляє інновації на свій кшталт, перевіряє їхню відповідність вимогам ситуації, додає щось нове, своєрідне й оригінальне. Четверта стадія: справжня творчість, створення нового [131, с. 77]. 3

Об'єкт дослідження -методи активизації участі дітей-сиріт у роботі сільських клубних формувань та підвищення її впливовості на розвиток їх культурних потреб і здібностей (на прикладі роботи Угроїдського селищного будинку культури та дитячого будинку сімейного типу Бондарєвих з смт. Угроїди Краснопільського району Сумської області)

Предмет дослідження – Технологічні складові залучення вихованців віком від 5 до 22 років дитячого будинку до роботи сільських клубних формувань (на прикладі роботи Угроїдського селищного будинку культури та дитячого будинку сімейного типу Бондарєвих з смт. Угроїди Краснопільського району Сумської області).

Мета нашого кваліфікаційного дослідження – висвітлення теми залучення вихованців дитячого будинку сімейного типу до роботи в клубних формуваннях, участі в культурно-масових заходах, що організуються та проводяться на базі Угроїдського селищного будинку культури, розвиток творчих здібностей дітей–сиріт та задоволення їх культурних потреб, виховання естетичного світосприйняття тощо. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

схарактеризувати сучасні підходи до організації виховної та розвиваючої роботи з дітьми, а особливо з дітьми-сиротами в закладах культури клубного типу;

розкрити функції, специфіку та принципи культурно–просвітницької роботи в сільських клубних формуваннях;

вивчити особливості залучення вихованців дитячого будинку сімйного типу до роботи сільських клубних формувань;

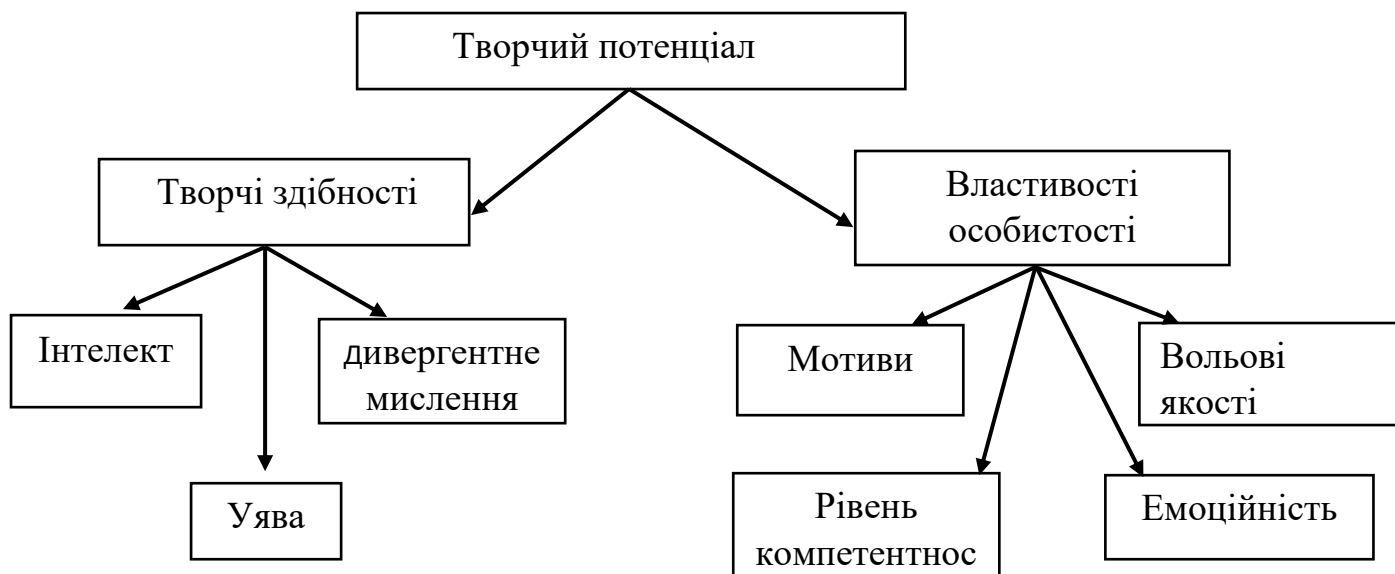
проаналізувати організацію культурно-масової діяльності в Угроїдському селищному будинку культури.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ШЛЯХІВ ЗАЛУЧЕННЯ ВИХОВАНЦІВ ДИТЯЧОГО БУДИНКУ СІМЕЙНОГО ТИПУ ДО РОБОТИ СІЛЬСЬКИХ КЛУБНИХ ФОРМУВАНЬ

1.1. Теоретичні та правові засади організації виховної та розвиваючої роботи в закладах культури клубного типу з дітьми-сиротами

Сучасна цивілізація досягла такого ступеню розвитку, коли подальший рух уперед повністю состоїть від проблеми вдосконалення людини. Всебічний розвиток особистості стає не тільки гуманним ідеалом, а й набуває характеру закономірного розвитку суспільства.

Внутрішньою передумовою творчої діяльності, ядром творчої обдарованості є творчий потенціал, що являє собою сукупність можливостей, засобів, які можуть бути приведені в дію, використані для розв'язання певних задач, досягнення поставлених цілей. Творчий потенціал як можливі творчі прояви особистості; творчі можливості, які закладені в кожній людині з народження, розкриваються в різних сферах творчої діяльності. Сучасні дослідження виокремлюють такі види потенціалу як «особистісний», «особистісно-професійний», «естетичний потенціал», «духовний потенціал», «комунікативний потенціал», «лідерський потенціал», «творчий потенціал» та ін. Творчий потенціал реалізується у творчих зусиллях, пов'язує можливості людини і її реальне життя в єдиний процес життєтворчості, в якому кожна мить може бути народженням нових можливостей та їх реалізацією. Творчий потенціал людини може розглядатися у вузькому і широкому сенсах. У вузькому сенсі це творчі здібності, і насамперед здатність до уяви і креативного мислення, в широкому сенсі – це ще й особливості особистості, що сприяють реалізації творчих здібностей: мотиви, деякі емоційні та вольові якості, рівень компетентності (див. рис.1) [78].

. Рис.1. Компоненти творчого потенціалу (за Є.П.Ільїним)

По суті творчий потенціал в широкому сенсі – це структура характеристик, притаманних творчим особистостям. При цьому якщо творчий потенціал у вузькому сенсі вимірюється, то в широкому сенсі – тільки прогнозується з урахуванням ступеня вираженості особистісних особливостей. Творчий потенціал, як ядро сутнісних сил особистості, виражає міру її активності у процесі засвоєння і переробки енергії, інформації і реалізується у діяльності, спілкуванні. Творчі здібності, творчий потенціал, мотиви, властивості особистості, інтелект, дивергентне мислення, вольові якості, рівень емоційності, компетентності, уява, пізнання, які здійснюються переважно на основі внутрішньої детермінації функціонування свідомості і поведінки людини. [132, с. 30]. Проблема творчого потенціалу особистості знайшла своє відображення у працях таких вчених, як Б. Г. Ананьєв, Н. В. Кузьміна, О. М. Лук, О. М. Матюшкін, В. О. Моляко, Я. О. Пономарьов, В. В. Рибалка, С. Л. Рубінштейн та ін., де творчий потенціал інтерпретується як категорійна форма творчої активності особистості. Ряд дослідників (Г. С. Костюк, Б. М. Теплов, О. М. Матюшкін, Н. В. Кузьміна, В. О. Моляко та ін.) під творчим потенціалом фактично розуміють обдарованість, готовність до творчої діяльності, міру

можливостей особистості здійснювати творчу діяльність. Г. С. Альтшуллер розглядає даний феномен як якість, що характеризує міру можливостей особистості здійснювати діяльність творчого характеру. Н. В. Кузьміна ототожнює творчий потенціал із психоенергетичними ресурсами і резервами особистості, що виражаються в інтенсивності духовного життя і можуть розряджатися в інших видах діяльності. Згідно В. О. Моляко, «творчий потенціал – це саме та система, яка абсолютно прихована від будь-якого зовнішнього спостереження; більш того, сам носій творчого потенціалу іноді мало або й зовсім не знає про свої творчі можливості. Про справжні творчі можливості конкретної людини можна говорити лише на основі здійсненої діяльності, отриманих оригінальних творів. Творчий потенціал стає не уявною, а реальною, прогнозованою цінністю лише тоді, коли реалізується у винаходах, конструкціях, книгах, фільмах» [134]

Специфіка культурного розвитку дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування обумовлена двома головними чинниками: характером набутого культурного досвіду, який у більшості випадків взагалі відсутній, і на який не зверталася увага в біологічних сім'ях дітей та їх віковими особливостями. Крім того, переважна більшість таких дітей майже завжди має досить занижену самооцінку, відсутність навичок комунікабельності, а ті діти, які перебували в інтернатних закладах досить тривалий час, ще і високий рівень тривожності та замкнутості. Тому специфіка організації культурної діяльності та розвиток творчих здібностей цієї досить складної категорії дітей і підлітків, виявляється у формуванні в дитині :

1. Позитивної «Я» –концепції, що характеризується трьома чинниками:

- упевненістю в доброзичливому ставленні до нього інших людей;
- переконаністю в успішному оволодінні тим або іншим видом діяльності;
- відчуттям власної значущості, підвищенням рівня самооцінки та

вихованням навички комунікабельності

Позитивна Я–концепція характеризує позитивне ставлення дитини до самого себе й об'єктивність його самооцінки. Вона є головною основою

подальшого розвитку індивідуальності дитини. Сфера культурної діяльності надає можливість розкрити нереалізований творчий потенціал і гарне сприйняття підлітком себе. Вагома роль при цьому відводиться художнім керівникам гуртків, колективів, в яких беруть участь діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування. Саме від їхнього професіоналізму, мудрості, терпіння, підтримки, здійснення індивідуального підходу, в значній мірі залежить, як швидко дитина зможе опанувати тим чи іншим видом культурної діяльності, засвоїти надбання культурної спадщини, сформувати навички естетичного світосприйняття. Важливо вчасно помітити, підтримати та розкрити творчий потенціал кожної дитини, дати змогу їй повірити у власні сили, відчутти значимість своєї діяльності для оточуючих, і в першу чергу, для родини, в якій виовується така дитина. Для гарного і швидкого засвоєння культурно-естетичних навичок, розвитку свого творчого потенціалу, кожна дитина має розуміти і відчувати значущість і важливість своєї діяльності не тільки для себе, а й для задоволення культурних потреб глядацької аудиторії. Тому залучення дітей до участі у заходах, що організуються і проводяться на базі закладів культури є надзвичайно важливим.

2. Навичок колективної взаємодії та співпраці. Для швидкого соціального пристосовування дитина має позитивно відноситися не тільки до себе, але й до інших людей. Якщо в дитині за наявності гарної Я-концепції створене вміння домовлятися з друзями, виконувати спільні дії, надавати необхідну допомогу, розподіляти обов'язки, ураховувати інтереси й бажання інших дітей, поважати думку другого позитивно вирішувати конфлікти, і т.п. Особливо це стосується дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у яких через складні життєві обставини, в яких доводилося їм виживати, дуже часто взагалі відсутня комунікабельність, вміння позитивно спілкуватися з однолітками та дорослими, домовлятися про спільні дії, спрямовані на отримання певного позитивного результату. Саме тому завдання керівників клубних формувань, в яких беруть участь діти даної категорії, поступово і безболісно ввести дитину в колектив, навчити співпрацювати з однолітками та дорослими, формувати культуру

спілкування, тощо. В цілому позитивна Я–концепція у сфері культурної діяльності створюється тільки в колективній взаємодії.

3. Необхідних умов і навичок , формування інтересу до них відповідно до їх індивідуальності, потреби в продуктивній, соціально–схвалюваній діяльності через безпосереднє знайомство з різними видами діяльності. По іншому кажучи, у свій вільний час підліток має займатися та навчатися корисною діяльністю, він має вміти включатися в різні види діяльності, які пов'язані з організацією культурно–дозвілєвої діяльності й самостійно організувати її.

4. Емоційного, етичного, вольового компонента світогляду дітей–сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування. Емоційна сфера формується в дітей через естетичні уявлення у творчій діяльності. Важливо навчити дитину розкриватися, перевтілюватися, розкріпоститися, навчити навичкам самоконтролю.

Отже, для організації дозвілля з дітьми слід чітко й зрозуміло осмислити, що ж варто розуміти під вільним часом дітей, а вільний час – це частина часу дитини, в період якого проходить формування особистості, спрямованого на її всебічний і гармонійний розвиток. Також менеджеру, як організатору дозвілля необхідне розуміння функцій вільного часу, його специфіки.

Будь-яка діяльність будується на закономірностях її розвитку. Дозвілля дітей розвивається за своїми законами і принципами, теоретично обґрунтованими й апробованими на практиці.

1.2. Основні форми і методи залучення вихованців дитячого будинку сімейного типу до роботи сільських клубних формувань

Принципи складають соціальні, теоретичні, політичні, культурні, організаційні засади, на яких будується культурна діяльність. Вони відбивають вимоги, що становляться суспільством перед культурно–творчою сферою. Існує кілька класифікацій принципів. Зокрема І.І. Гармаш визначає такі принципи культурно-творчої діяльності: інтересу; єдності рекреації й пізнання; спільної діяльності [9, 8]. На його думку, головним принципом є інтерес. Це обумовлено тим, що культурна діяльність диктується особистими потребами людини, а інтерес виступає її домінуючим мотивом. Керівникам клубних формувань, об'єднань за інтересами, гуртків необхідно вчасно помітити інтерес дитини до того чи іншого виду діяльності, постійно підтримувати та розвивати його. Принцип пізнання і єдності рекреації має полягати у тому, що культура розширює кругозір людини, підвищує її творчий рівень, і можливо стане спонукальною основою для самоосвіти фахової діяльності в новій для неї сфері або саморозвитку. В якійсь мірі принцип пізнання і єдності рекреації реалізується в тих формах, які є джерелом масового поширення інформації. Серед них (за рангом місць) – радіо, телебачення, преса, зустрічі, популярні лекції. І.І. Гармаш стверджує, що культурно-масова діяльність, як і любий інший вид діяльності, може розробитися людиною як індивідуальною, так і разом з іншими людьми. Але разом не означає спільно. Спільність діяльності – така взаємодія, у процесі якої люди опиняються у впевних стосунках взаємодійної залежності і взаємодійної відповідальності. Спільна діяльність сформує цінісно-орієнтаційні єдності групи, організаційну структуру, створює традиції, емоційну ідентифікацію і веде до підвищення рівня дозвільної діяльності, реалізуючи закладений в ній творчий потенціал. Роль дорослого, керівника гуртка, колективу полчає саме в тому, щоб розкрити дитину, навчити її домовлятися з іншими дітьми, членами колективу, про спільні дії на досягнення

спільної мети.це дасть змогу дитині повірити у власні сили, широко розкрити свій власний творчий потенціал, отримати задоволення від результатів спільної праці, відчути власну значимість.

У класифікації, запропонованої І.Петровою, певні такі принципи культурної діяльності підрастаючого покоління [10 . 11]: системність, як цілеспрямована, системна організація культурної діяльності з метою раціонального використання вільного часу, розвитку соціальної індивідуальної ініціативи та активності людини, відволікання її від асоціальної поведінки: відсутність регламентації з боку держави та інших структур, добровільність як певна незалежність дозвілля, вільний вибор людиною масових занять: доступність та якісність культурних послуг як задоволення потреб і запитів клієнтів клубного закладу, систематичне вивчення їхніх бажань, прогнозування розвитку культурної сфери: відповідність культурних послуг місцевим умовам – економічним, практичній діяльності людини, соціально-демографічним, політичним, культурно- освітнім. І.Петрова також вважала провідним у культурно-масовій діяльності принцип інтересу. На її думку, він враховує інтереси особистості, формує нові духовні цінності та пробуджує нові потреби і запити людини, їх задоволення. Аналіз наукових підходів, дозволив визначити деякі принципи організації культурної діяльності [12]: доступності і загальності, тобто залучення усіх без винятку дітей в сферу діяльності установ культури з метою задоволення їхестетичних потреб та розвитку творчого потенціалу, можливість заохочення, дозвіллевих запитів та інтересів – самодіяльності, який створиться на всіх рівнях дитячого дозвілля від любительського об'єднання до участі в масовому святі. Як суттєва властивість особистості, вона забезпечує високий рівень досягнень у будь-якій індивідуальній і колективній діяльності. Принцип самодіяльності ґрунтується на творчій активності, захопленні й ініціативі дітей – індивідуального підходу, який враховує індивідуальні запити, здібності, можливості, схильності, психофізіологічні особливості й соціальне середовище існування дітей в процесі культурної діяльності, інтереси. Диференційований підхід забезпечує комфортний стан учасника культурної

акції – цілеспрямованості і систематичності – передбачає діяльність на основі послідовного і планомірного поєднання взаємозалежності і безперервності в роботі усіх соціальних інститутів, покликаних забезпечувати дозвілля дітей, підлітків і юнацтва. Важливо направляти дітей та дітей-сиріт на справи суспільно значущі, оскільки багатство творчих сил індивіда залежить від всебічного і повного прояву цих сил в житті суспільства. Це процес перевтілення людини в суспільного індивіда, в активну і творчу особу, що живе повним життям у згоді з самим собою і суспільством спадкоємності забезпечує культурну взаємовплив і взаємодію поколінь. Він передбачає активну діяльність батьків-вихователів, усіх дорослих у передачі дітям соціального знання і досвіду у проведенні розумного дозвілля. Принцип спадкоємності означає також підтримку норм і традицій у переході дітей з однієї вікової спільності в іншу, з однієї соціально-виховної установи цікавості – полягає у створенні не вимушеного емоційного спілкування. Безбарвність, сухість, відсутність емоційної привабливості можуть звести нанівець будь-які форми і методи роботи, Тому необхідно підбирати емоційно- забарвлені форми роботи з дітьми, часто продумувати ігрову форму подачі нового матеріалу на заняттях секцій, гуртків, колективів. Дитяче дозвілля має бути барвисто оформлене і доповнене різноманітною атрибутикою. Все це перетворює культурну діяльність дітей, підлітків і юнацтва в свято. Вчені виділяють якості провідного принцип інтересу. Якщо дитині не буде цікаво, то вона не буде брати участь у тому чи іншому виді культурно- масової діяльності. Тому, організовуючи культурну діяльність, слід враховувати індивідуальні особливості, інтереси та запити учасників. Принципи організації культурної діяльності не є чимось регламентованим. Вони постійно змінюються, що пояснюється розвитком суспільного життя. Таким чином, реалізація принципів організації культурно- масової роботи за своїми масштабами впливає на дитину , виходить за межі проведення вільного часу. Це - великомасштабна соціальна мета яка має на метівсебічний гармонійний розвиток підростаючого покоління.

Основи поведінки створюються в дитинстві. В процесі різноманітних видів культурної діяльності діти ознайомлюються з найпростішими нормами поведінки в колективі, набувають навичок спілкування з ровесниками і з дорослими. Спостереження показують, що діти, які не підкоряються вимогам дорослих в звичайні обставини, сумлінно виконують їх під час занять в гуртках чи колективах художньої самодіяльності. Додержуючи правил, вони навчаються засвоюють норми поведінки, стримувати свої емоції, викликані бажанням виділитися. Поступово діти привчаються оцінювати свої дії і вчинки. Дитина усвідомлює значення своїх вчинків у процесі активного спілкування з дорослими і друзями під час занять та репетицій. Засвоївши певні правила вимог до поведінки в колективі, діти об'єктивно оцінюють вчинки своїх товаришів і правильно реагують на них. Важливу роль у справі формування в дитини вміння об'єктивно оцінювати свої дії відіграє колектив. Адже у взаєминах з колективом, іншими дітьми складається особистість дитини. За допомогою різних видів діяльності створюються взаємовідносини дитини з об'єктивною дійсністю. Тому від змісту і характеру діяльності й залежить надбання дитиною чітких властивостей, її психологічний розвиток. Психологічний розвиток дитини, створюється її особистості є процесом засвоєння нею суспільного досвіду, виробленого людством і зафіксованого в продуктах його матеріальної і духовної культури.

Отже, враховуючи та керуючись принципами організації культурно-масової роботи з дітьми і з дітьми – сиротами зокрема, можна досягти найголовнішої мети: формування культурної, творчої, всебічно розвиненої особистості.

1.3. Функції, специфіка та принципи культурно–просвітницької роботи сільських клубних формувань

Термін форма вживається в різних значеннях. Форма взагалі – структура, пристрій, система організації чого-небудь, зовнішнє вираження чого–небудь. Вона не може існувати окремо від змісту. Поняття форми стосовно діяльності у культурній сфері може мати різне значення. Форма є вираженням змісту культурно-дозвілєвої діяльності, формами називають способи організації вільного часу [13]. Сьогодні заклади культури в містах і селах займають багато людей і вже тому представляють собою значущий факт, що потребує найдетальнішого вивчення і пильної уваги. За розумної організації вони здатні впливати вирішенню соціально-політичних, важливих завдань, що стоять перед нашим народом. Основою культурно масової роботи становить спільності людей на ґрунті таких інтересів, задоволення яких потребує спільних дій. Дитина, що має інтерес до літератури, музики, танців і т.д., може реалізувати його індивідуально: слухати музику, читати книги, знайомитися з азами театрального мистецтва, а також самостійно спробувати декламувати, співати, танцювати, брати участь у театральних постановках, концертах, розважально-ококурсних програмах та інших заходах, що організуються та проводяться в будинках культури, клубах, дозвілєвих об'єктах. Такий спосіб задоволення інтересів призведе до появи нових гуртків, ансамблів, театральних колективів, оркестрів, у дитини формується потреба в в спільному переживанні емоціонального потрясіння, бажання займатися улюбленим видом культурної діяльності та отримувати задоволення від її результатів - саме тут їй на допомогу приходять клубні формування.

Своєрідність організації роботи з дітьми в закладах культури полягає в тому, що вона представляє собою колективну діяльність. Характерною ознакою культурнодіяльності є відсутність будь-якого тиску ззовні. Психологічно вільна діяльність сприймається як задоволення.

Клубні формування об'єднують групи людей (дітей) з метою комунікації, пов'язаною з творчою діяльністю, художніми, та іншими інтересами, а також для спільного відпочинку та розваг проводиться у поза робочий час [14].

У незалежній Україні робота закладів культури максимально адаптовані до сьогоденного життя. На перше місце виходять клубні заклади, які виконують оздоровчу, соціальну, рекреаційну, комунікативну, пізнавальну функції, розвивають творчі здібності дітей, підлітків, дорослих та ін., що є повним відтворенням культурної діяльності людей за прикладом розвинених країн західної Європи і США. Дуже поширеними стали гуртки за віковою категорією, до яких можна віднести і хореографічні колективи, дитячі вокальні, що виконують творчу, виховну функції, пріорітетно-рекреаційну. Збільшилась кількість творчих об'єднань за інтересами [15]

До організації культурно–дозвілєвої діяльності дітей належать дні музею в школах, виїзні уроки, зустрічі, бесіди, організація конкурсів вікторин організація пересувних виставок, читання лекцій. [16].

Для ефективності пересувних форм роботи необхідні такі умови: комплексність (велике значення мають тривалі контракти зі школярами), використання різноманітних форм роботи з дітьми, дотримання специфіки. [17]. Для того, щоб у цьому напрямку можна було б працювати в повну силу, насамперед, необхідно вивчити інтереси й потреби своїх відвідувачів, застосовуючи методи анкетування, проведення вечорів „питань і відповідей”, присвячених культурно–дозвілєвій діяльності, а також залучення місцевих органів друку [18].

Як відомо, відпочинок дітей передбачає різні види діяльності, в тому числі спрямовані на їх духовний розвиток. Цей напрям дозвілля являє собою комплекс програм і послуг, запропонованих закладом культури для задоволення різних потреб відвідувачів: пізнавальних, розважальних, художніх, аматорських і таке інше.

Однією з форм культурно–масової діяльності дітей в закладах культури є проведення концертів та святкування різноманітних свят. Найбільш

розповсюдженим видом культурної діяльності дітей і дорослих стала їх концертна діяльність. Відомо, що концерти – це форма пропаганди всіх видів і жанрів мистецтва. Всі види концертів проходять у закладах культури: збірні, сольні, хорові, музичні, театральні, циркові, танцювальні програми, творчі звіти колективів. Вони відповідають різним інтересам і потребам людей, їх уподобанням і характерам .

Свята ж в діяльності закладів культури і організації в них індустрії розваг посідають теж одне з головних місць. Як показали дослідження проведені в різних містах і селах України з метою виявлення інтересів і потреб різних верств населення, що відвідували заклади культури, театралізовані і фольклорні свята обрали великий відсоток респондентів. Святкове дозвілля приваблює яскраво вираженими розважальними системами, а також мистецькими програмами, можливістю для дітей брати участь у багатьох акціях :соціальних, громадських, розважальних.

Маються на увазі активізуючі прийоми: танці, хорові співи, ігри, масовки, театралізовані рухи, і багато інших [19].

Таким чином, на сьогодні інфраструктура розваг і культурного дозвілля розвивається досить стрімко й успішно. Існує великий вибір проведення культурних дозвіллевих на будь-який смак і характер, де діти можуть задовольнити пізнавальні, духовні, фізичні, розважальні, художні, аматорські та ін. потреби.

Методами культурно-дозвіллевої діяльності прийнято називати засоби, прийоми, способи дій з використання способів впливу на аудиторію.

У культурно-дозвіллевій діяльності виділяють такі певні методи:

Гра – законний для дітей та самостійний, сильно важливий вид їхньої діяльності. Гра виявляє інтелектуальні сили та знання,. Гра дає змогу побачити рівень організаторських здібностей дитини, розкриває творчий потенціал кожної дитини.

Театралізації. Культурне дозвілля дітей має нескінченну безліч сюжетів і соціальних ролей. Метод театралізації створюється через певний словник

спілкування, ритуали, обряди. Театралізація знайомить молоду людину з різноманітними сюжетами життя.

Змагання – внутрішня пружина розкручування творчих сил, стимулювання до пошуку, відкриття, перемог над собою.

Рівноправного духовного контакту. Він заснований на спільній діяльності дітей і дорослих „на рівних” у цьому.Адміністрація закладу культури, керівники гуртків, художні керівники, діти – рівноправні члени творчого клубу, драмгуртка, творчих об’єднань, заснованих на демократичному, гуманізованому спілкуванні

Імпровізації – дія не усвідомлена й не підготовлена заздалегідь, експромт. Імпровізація виводить на практичну й творчу заповзятливість. Мистецтво імпровізації – це породження спокуси творчого зусилля. Імпровізація базується на синдромі наслідування з привнесенням свого авторського початку [20].

Крім того існує багато методів активації дитячої творчості. Вченими розроблено багато різноманітних методів стимулювання творчого мислення. У практиці використовується ряд методик адаптованих дитячими психологами та педагогами відповідно вікових особливостей розвитку дітей. Найбільш відомі та поширені опишемо нижче. 1.Метод спроб та помилок. Метод спроб та помилок (перебору варіантів) передбачає розв’язання завдання шляхом добору різноманітних варіантів, рішень. Метод спроб та помилок зароджується в ранньому дитинстві, коли малюк починає пізнавати світ: слухає, торкається руками, дивиться – накопичує образи та поняття, шукає зв’язки між своїми діями та результатами цих дій. Згодом, акумулювавши деякий досвід та знання, дитина поступово переходить від наочно-дійового і наочно-образного мислення до більш складних видів: логічного та абстрактного. Починають працювати дії аналізу, синтезу та ін. Мета: вчити дітей висловлювати будь-які, навіть найнесподіваніші вирішення проблеми чи завдання . Він формує вміння знаходити компроміс, розвиває уяву, кмітливість, пам'ять, мислення , спонукає до творчої імпровізації. 2.Брейн-стормінг – мозковий штурм Це найбільш відомий метод, який дає змогу зняти психічну інерцію й отримати максимальну

кількість нових ідей у мінімальний термін. Це колективний пошук нетрадиційних шляхів розв'язання проблеми. Цей метод ефективний і у роботі з дітьми за умови дотримання правил: - доцільно працювати з невеликою підгрупою (2-7 дітей); - дітям треба дати установку: можна висловлювати будь-яку думку, тому що критика з боку однолітків і керівника виключається; - необхідно заохочувати вільне асоціювання: чим незвичнішою видається ідея, тим вона цікавіша; - ідей має бути якомога більше; - усе висловлене можна комбінувати як завгодно; - наприкінці слід підбити підсумок, тобто вибрати найбільш цікаву ідею.

3. Функціональна аналогія. Визначається коло функцій, які виконує даний об'єкт, віднаходиться інший об'єкт, якому властиві такі самі або аналогічні функції.

4. Особиста аналогія (емпатія). В основі цього виду аналогій лежить принцип ототожнення себе з об'єктом, що розглядається. Той, хто розв'язує завдання, вживається в образ, намагаючись виявити відчуття, думки, які при цьому виникають. Головний принцип емпатії увійти в роль когось або чогось, перевтілитись у неї. Спочатку можна використовувати елементи костюма, навчитись виконувати певні рухи, властиві персонажу. Дитина описує персонажа, якого має зіграти, згодом описує почуття. Обравши певний образ, дитина непомітно для себе розкриває свій характер, темперамент, свої потаємні бажання, взаємини з оточуючими.

5. Символічна аналогія. Включає узагальнений, абстрактний словесний, або графічний образ об'єкта. Графічна аналогія – це вміння позначати якимось символом реальний образ або кілька образів, виділивши в них загальну ознаку. За допомогою символічної аналогії дітей навчають прийому згортання – вміння виділяти в образі найголовніше.

Отже, менеджеру, як організатору культурного дозвілля, важливо усвідомити сутність поняття „метод”, залежність методу від змісту роботи, необхідність творчого підходу до вибору методів і прийомів до діяльності закладів культури, якими накопичений великий досвід використання різних засобів, форм і методів залежно від обстановки й розв'язуваних завдань. Фахівцю необхідно опанувати методами і прийомами організації культурно-масової роботи з дітьми, навчитися творчо використовувати їх на практиці,

враховуючи індивідуальний підхід до кожної дитини з метою найбільш повного розкриття творчого потенціалу вихованців, розкриття таланту та виховання культурного світосприйняття.

Педагог, наставник – найблагородніша з усіх існуючих професій, від його умілості та професіоналізму в педагогічній діяльності залежить майбутнє дитини, зародження її творчих начал. В. С. Сухомлинський наголошував: «Від того, яке було дитинство хто вів дитину за руку в дитячі роки, що ввійшло до її розуму й серця з навколишнього світу, – від цього значною мірою залежить якою людиною стане сьогоднішній малюк». Досвідчені наставники, керівники творчих гуртків стверджують, що об'єктом їхньої праці є найтонші сфери духовного життя особистості дитини – розум, почуття, воля, переконання, самосвідомість, а кінцевий результат цієї праці можна побачити не сьогодні, не завтра, а впродовж дуже тривалого часу. Наставник виступає провідником загальнолюдського та національного, носієм власного гуманістичного досвіду, особою, що здійснює вибір, приймає самостійні рішення в розв'язанні тих чи інших педагогічних завдань, створює сприятливі умови для розвитку, виховання і навчання творчої особистості дитини. Саме тому, стає зрозумілою актуальність проблеми підбору керівників гуртків, наставників, їх самоосвіти та становлення педагогічної майстерності. Варто зауважити, що високий рівень професіоналізму, самоорганізації професійної діяльності наставника, який сприяє саморозвитку особистості дитини, забезпечується його педагогічною майстерністю. Педагогічна майстерність являє собою комплекс властивостей особистості. Системотворчим фактором педагогічної майстерності є гуманістична спрямованість на особистість дитини, утвердження словом і працею найвищих духовних цінностей, моральних норм поведінки і стосунків.. В. О. Сухомлинський говорив: «Хороший вчитель – це насамперед людина, яка любить дітей, знаходить радість у спілкуванні з ними, вірить у те, що кожна дитина може стати доброю людиною, вміє дружити з дітьми, бере близько до серця дитячі радощі і прикрощі, знає душу дитини, ніколи не забуває, що й сам він був дитиною» [206]. Реалізація на практиці гуманістичної парадигми

культурної освіти неможлива без педагогічної зрілості наставника, керівника колективу, гуртка. Основними її складниками є професійна та особистісна зрілість педагога. Особистісна зрілість передбачає сформованість у керівника визначеної світоглядної позиції, педагогічної рефлексії, потреби у самовдосконаленні. Зауважимо, що самовиховання у формуванні педагогічної майстерності проходить декілька етапів, а саме: 1) самопізнання (самоспостереження, самоаналіз, самооцінка, самопрогноз); 2) планування роботи над собою (самозобов'язання, особисті плани саморозвитку, програма самовиховання); 3) реалізація програми (самопереконавання, самонавіювання, самонаказ, самосхвалення, самозаохочення, самоосуд); 4) контроль (самоконтроль, самозвіт, самооцінка). Щоб мати моральне право вчити й інших, керівник повинен протягом усього життя вчитися і виховувати себе. Від нього вимагається глибоке і всебічне знання свого предмету на сучасному науковому рівні. Широка ерудиція набуває особливого значення в сучасних умовах високого темпу науково-технічного прогресу, збільшення потоку інформації та розширення джерел отримання знань. Діти та й батьки звертаються до керівника, наставника з різними запитаннями. Це зобов'язує до постійного пошуку, систематичного самонавчання. Педагог лише доти здатний допомагати освіті іншим, поки він продовжує працювати над власною освітою. Професійна компетентність – знання предмету, методики його викладання, педагогіки та психології – кістяк високого професіоналізму. Важливо постійно вивчати теорію і практику культурно-просвітницької роботи, вміти аналізувати, творчо опрацьовувати та впроваджувати у досвід роботи власного колективу досвід роботи кращих творчих колективів свого регіону. Тільки за таких умов керівник творчого колективу може стати справжнім майстром своєї справи, дати необхідний для певного виду творчої діяльності набір умінь та навичок дітям, забезпечити високий творчий потенціал свого колективу, здійснювати індивідуальний підхід до кожного члена колективу, враховуючи його творчий потенціал, можливості. Особливо такий підхід необхідний до дітей –сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Бо саме таким дітям, перш ніж

досягти певних творчих успіхів, необхідно дати змогу розкріпоститися, повірити у власні сили, навчитися взаємодіяти з іншими дітьми на досягнення спільної творчої мети.

РОЗДІЛ 2. ОПРАЦЮВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ СКЛАДОВИХ ЗАЛУЧЕННЯ ВИХОВАНЦІВ ДИТЯЧОГО БУДИНКУ СІМЕЙНОГО ТИПУ ДО РОБОТИ СІЛЬСЬКИХ КЛУБНИХ ФОРМУВАНЬ

2.1. Селищний будинок культури - осередок культурного життя селища

Вітчизняні та закордонні психологи та педагоги визначають діяльність як провідний чинник формування та розвитку особистості, маючи на увазі при цьому цілеспрямовану активність дитини. Тож, природним є існування прямої залежності особистісного саморозвитку від запропонованих можливостей та шляхів для самореалізації. Характер та глибина розвитку кожної особистості за однакових умов навчання та виховання залежать, головним чином, від її власних зусиль, від тієї завзятості та наполегливості, які проявляються в різних видах діяльності (звісно з відповідною поправкою на природні задатки дитини)

В місті є більші можливості для розвитку культурного індивідуума , а в селі менше , але все одно майже в кожному селі є осередки соціальної сфери в яку входять зокрема і будинки культури , сюди відносяться також гуртки в школах, які теж дають культурний розвиток дитині.

Знайомство із різноманітними мистецькими техніками надає можливість вихованцям визначити творчі та життєві пріоритети, дозволяє на практиці обирати ті з них, які більше відповідають власним індивідуальним особливостям.

Розглянемо можливості залучення дітей, і зокрема дітей- сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до культурно- творчої діяльності на прикладі Угроїдського селищного будинку культури та дитячого будинку сімейного типу Бондарєвих з смт.Угроїди Краснопільського району Сумської області.

Сьогодні будинок культури– це справжній осередок культурного життя селища. Директор Бондарєва Світлана Вячеславівна, працює на цій посаді 8 років.На посаді художнього керівника такий же період –Гримайло Анна

Олексіївна. Ці люди, самі залюблені у народну творчість, з ентузіазмом взяли за справу. Нині в будинку культури працює вісім клубних формувань. Серед них є дорослі :

- хоровий (кількість учасників 22 чол.),
- жіночий вокальний ансамбль «Веселинка» (кількість учасників 12 чол.),
- вокальний (кількість учасників 13 чол.);

дитячі:

- вокально-хореографічний ансамбль «Дрібушечки» (кількість учасників 21 чол.),
- вокальний (кількість учасників 8 чол.);

змішані:

- хореографічний колектив «Експресія» (кількість учасників 28 чол.),
- драматичний (кількість учасників 20 чол.),
- родинний вокальний ансамбль «Весела сімейка» (кількість учасників 10 чоловік) (дитячого будинку сімейного типу Бондарєвих).

За останні роки значно збільшилася кількість учасників художньої самодіяльності. Якщо ще 5-6 років тому їхня кількість ледь досягала 30 чоловік, то на сьогоднішній день кількісний склад учасників художньої самодіяльності перевищує 100 чоловік. Розширився і віковий діапазон людей, які, незважаючи на зайнятість, побутові проблеми, знаходять час, щоб зайнятися улюбленою справою. На сьогодні наймолодшому учаснику виповнилося 5 років, а найстарший перетнув 69 – річний віковий рубіж. Відрадно, що серед такої кількості учасників є і вісім вихованців дитячого будинку сімейного типу різних вікових категорій. Причому більшість її них є постійними учасниками художньої самодіяльності протягом тривалого періоду, а найменші долучилися до культурної діяльності 2-4 роки тому.

Майже всі заходи, що проводяться в СБК, завжди збирають аншлаги. Особливою популярністю у глядачів користуються концерти, театралізовані дійства, фольклорні свята, конкурсно-розважальні програми. Останні шість років відродили традицію щорічно проводити «День селища». Це свято збирає

не лише мешканців селища, на нього приїзять і уродженці Угроїд, яких доля розкидала по різних куточках України чи , навіть, закордону, сусіди з навколишніх сіл.

Протягом останніх семи років, за підтримки селищної ради та голови Соляника С.В. дещо зміцніла і матеріально-технічна база закладу. Було придбано звуко-підсилюючу апаратуру, світлові установки для дискотеки, радіо-мікрофони, ноутбук, стійки для мікрофонів та колонок, теплові вентилятори та пушку для глядацької зали, костюми для хорового колективу.

Працівники СБК, керівники гуртків постійно знаходяться в творчому пошуку, працюють над впровадженням інноваційних форм роботи з членами колективів, вивчають, підтримують та зберігають народні звичаї та традиції, збирають етнографічний матеріал для створеної у 2013 році народознавчої кімнати. З кожним роком збільшується кількість учасників художньої самодіяльності. Віковий діапазон цих людей дуже різний : від 5 до 72 років. Відрадно, що люди різного віку, виявляють інтерес до фольклору, сучасного українського мистецтва.

2.2. Історія створення дитячого будинку сімейного типу Бондарєвих та Участь вихованців ДБСТ Бондарєвих у діяльності Угроїдського СБК

Історія створення дитячого будинку сімейного типу Бонларєвих звичайно має значно менший хронологічний період, але не менш важливий. Розпочалася вона у 2006 році, коли Світлана Вячеславівна та Олексій Костянтинович вирішили взяти у власну родину на виховання прийомних діток – сестричку та братику Сکیدанів Юлю(7 років) та Олексійка (3 роки). Та замість двох вони привезли з дитячого будинку відразу трьох діток , бо маленький Богданчик (4 роки) відразу признав у них своїх батьків. Через півроку родина поповнилася маленьким братиком Юлі та Олексійка – Юрчиком, якому на той час було лише 7 місяців. Далі один за одним в родині з'явилися Каріна (6 років) у 2007 році, її біологічна сестра Алла(15 років) та брат Юра(10 років) у 2009р. У 2012 році ДБСТ поповнився новими членами, двома сестричками : Марійкою (7 років) та Анечкою(1.5 роки). Останнє поповнення в родині було у 2017 році: прийомна донька Танечка (5 років). Крім прийомних батьки виховали ще двох біологічних дітей: доньку Аню та сина Романа.

Участь вихованців ДБСТ Бондарєвих у діяльності Угроїдського СБК

Світлана Вячеславівна сама понад 40 років бере участь у художній самодіяльності: вона понад 20 років срівала в хоровому колективі, була і донині є його солісткою, керує драматичним гуртком, була режисером декількох спектаклів, поставлених на сцені будинку культури, за її ініціативи був створений та нині діє вокальний жіночий ансамбль « Веселинка». З 2012 року і до сьогодні вона працює на посаді директора Угроїдського селищного будинку культури .В хоровому колективі деякий час співав і Олексій Костянтинович. Тому залучення до творчої культурної діяльності дітей-вихованців, розвиток їхніх творчих здібностей було одним із важливих розвиваючих і виховних завдань прийомних батьків. Розпочиналося все із підготовки та організації сімейних театралізованих свят, концертів розваг, у підготовці та проведенні

яких активну участь брали діти–вихованці. Згодом вони самі стали виявляти ініціативу у проведенні таких заходів, самі намагалися створити сценарій, підготувати художні номери до днів народження батьків, братів чи сестер, інших знаменних дат родини. Далі виникла ідея створення родинного вокального ансамблю «Весела сімейка»,(рис.1) до якого ввійшли майже всі члени родини. В репертуарі ансамблю в основному пісні про родину, батьків, Україну та українські народні пісні. Сценічні костюми для всіх Світлана Вячеславівна вишила власноруч. Ансамбль « Весела сімейка» постійний учасник багатьох культурних заходів, що організовуються та проводяться на базі Угроїдського СБК. Колектив також неодноразово брав участь у районних та обласних заходах.(рис.2) Діти–вихованці підростали, розширювалося коло їхніх культурних інтересів, розкривалися індивідуальні таланти , відшліфовувалася майстерність.

У Каріни розкрився дар поетичної творчості. Її вірш « Моїй матусі» ввійшов до збірки « Моєї душі торкнувся янгол...», (рис.3) виданій Центром соціальних служб для дітей, сім'ї та молоді у 2015 році . Крім того Каріна учасниця вокального жіночого ансамблю « Веселинка»(художній керівник С. Бондарєва) та хореографічного колективу « Експресія»(художній керівник А. Гримайло) Угроїдського СБК. Спробувала себе дівчинка і у ролі ведучої конкурсно-розважальної програми « Козацькі розваги», але надалі відмовилася від цього виду діяльності. Нині Каріна навчається в Сумському державному педагогічному університеті по спеціальності «Хореографія».

Ще дві вихованки ДБСТ Бондарєвих Юля та Марійка також є активними учасницями художньої самодіяльності та беруть участь у вокальному ансамблі « Веселинка»(рис.4) та хореографічному колективі « Експресія».(рис.5) Юля здобуває фах менеджера соціокультурної діяльності в Сумському державному університеті А Марійка має хороші вокальні дані, бере участь у роботі гуртка солістів-вокалістів(художній керівник А. Гримайло) і досить часто виступає на сцені з сольними номерами. Також вона вже 6 років навчається в Краснопільській музичній школі по класу «Фортепіано».Була дипломантом

творчого конкурсу « Зорепад– 2017» Після закінчення школи планує пов'язати майбутнє з музикою.

Троє наймолодших членів родини Аня, Таня та Юрчик брали , а дівчатка і тепер беруть участь у вокально-хореографічному колективі «Дрібушечки» (художній керівник А. Гримайло), де відшліфовують та розвивають свої вокальні та хореографічні здібності. Паралельно всі троє займаються бальними танцями в Краснопільській дитячій музичній школі. Юрчик у 2019 році у складі колективу « Смайл»(художній керівник І. Вакуленко) зайняв 1 місце у Міжнародному конкурсі « Триумф – FEST»(рис.6)

Олексій та Богдан співають у хоровому колективі(художній керівник В. Бонецький), беруть участь у хореографічному колективі « Експресія» (художній керівник А. Гримайло) , а також у всіх спортивно – конкурсних програмах, що проводяться в Угрюдському СБК. Працюють вони і у драматичному колективі (художній керівник С. Бондарєва).

2.3. Особистий досвід організації та проведення культурно-масового заходу для дітей-сиріт в будинку культури смт. Угроїди Краснопільського району Сумської області

23 грудня 2021 року на базі Угроїдського СБК мною була проведена дискотека для малят. Захід був попередньо запланований в перспективному плані роботи на 2020 рік, плані роботи на 4 квартал 2020 року, та на грудень місяць 2020 року. Проведенню даного заходу передувала підготовча робота, яка розпочалася з визначення мети проведення. Мета заходу: задоволення культурно-естетичних потреб дітей, розвиток вміння спілкуватися з однолітками та дорослими, вміння діяти в колективі на досягнення спільної мети (в іграх), створювати позитивний емоційний настрій, розвивати вміння ритмічно рухатися під музику, розвивати творчі здібності, виховувати культуру поведінки в колективі, толерантність.

Далі визначилася з місцем та часом проведення дискотеки для малят. Місцем проведення було обрано фойє будинку культури, яке відповідало естетичним та санітарним нормам для проведення заходів для дітей. Час проведення був визначений на 15 годину, що також є оптимальним часом для дитячих розважальних заходів.

Безпосередня підготовча робота почалася з відбору матеріалу для укладання сценарію проведення дискотеки. Мною були підібрані веселі дитячі пісні, під які діти змогли б танцювати самостійно, розвиваючи власні творчі здібності, координацію рухів, ритміку. Підбрала також музичні ігри-повторялочки, в яких діти повинні відтворювати рухи, показані дорослим, швидко реагувати на їх зміну та зміну темпу музики, а також рухливі ігри під музику. Так, як захід розрахований на дітей від 3 до 10 років, то при підборі матеріалу враховувала вікові особливості дітей, добирала ігри різного ступеня

складності, щоб можна було їх провести і з різними віковими підгрупами і з усіма дітьми разом.

На етапі написання сценарію дитячої дискотеки, враховувала не тільки реалізацію культурно-емоційних запитів дітей, а й виконання виховних завдань, а також зміну різних видів діяльності: рухливих і більш спокійних, з метою попередження понад мірної збудливості та втомлюваності дітей.

За два тижні до проведення заходу на дошці оголошень Угроїдського будинку культури була розміщена інформація з анонсом даного заходу, щоб як можна більше людей змогли отримати відомості про нього.

Наступним етапом у підготовці дитячої дискотеки став підбір та виготовлення атрибутів для проведення ігор та конкурсів, укладання музичної програми проведення дискотеки, підготовка матеріалів для декорування приміщення, в якому буде проведено захід, а також безпосереднє його оздоблення. Підібрані також матеріали для заохочення дітей-переможців в іграх та конкурсах.

За три дні до проведення заходу були виготовлені та розповсюджені афіші про нього. Вони були розміщені на дошках оголошень у найбільш відвідуваних місцях селища, а також в дитячому садку та школі. Вихователі та вчителі цих закладів також допомагали інформувати батьків про даний захід. Окрема робота була проведена з родинами, в яких виховуються прийомні діти – дитячий будинок сімейного типу Бондарєвих, прийомна родина Жуків, прийомна родина Твіленєвих. Дітям з цих сімей були вручені запрошення на відвідання заходу.

В день проведення заходу безпосередньо перевірила готовність приміщення до проведення дискотеки: вологе прибирання, провітрювання, справність апаратури, естетичність оформлення, дотримання правил техніки безпеки, відповідність музичного матеріалу черговості в сценарії. Захід розпочався в зазначений час. Багато дітей прийшли на нього з батьками, або із старшими братами чи сестрами. Ведучою заходу була я. Тривалість дискотеки – 1 год 15 хвилин. Діти залюбки гралися в запропоновані мною музичні та рухливі ігри, швидко і вправно виконували всі завдання, створювали власні танцювальні

композиції, об'єднувалися в групи за інтересами. Періодично в іграх, танцях, конкурсах брали участь і дорослі, що давало дітям змогу відчувати підтримку з боку батьків, зацікавленість у своїй діяльності. Переможцям були вручені маленькі сувеніри у вигляді повітряних кульок, магнітиків-смайлів, кольорових олівців.

Дитячу дискотеку було підготовлено та проведено на належному методичному рівні у визначені для цього заздалегідь час і дату. Відвідати цей захід 136 чоловік, з яких 89 - діти, віком від 2 до 11 років. Слід зазначити, що серед цієї кількості присутніх, було 6 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: троє діток із ДБСТ Бондарєвих, двоє – із ПС Твіленєвих, одна дитина із ПС Жук. Захід було сплановано та проведено з метою долучення дітей до культурно- масової роботи, задоволення культурно-естетичних потреб дітей, виявлення та розвитку творчих здібностей малечі, а також на реалізацію виховних завдань: виховання культури поведінки в колективі, вміння толерантно спілкуватися з однолітками та дорослими. Всім присутнім захід дуже сподобався, у учасників та глядачів був створений позитивний емоційний настрій, присутнє бажання ще відвідувати подібні заходи. Мета проведення заходу досягнена, поставлені завдання та цілі – виконані.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи вище викладене, хочу результати проведеного кваліфікаційного дослідження, ми хочемо навести слова В.О.Сухомлинського, який вважав заняття дітей у вільний час важливою умовою розвитку індивідуальності дітей: “Задатки та обдарованість дитини розкриваються лише за умови, якщо у неї кожного дня є час для занять улюбленою справою за своїм вибором...” .У кожної дитини, навіть у тих дітей, що з дитинства перебували у складних життєвих обставинах і мали статус дітей із затримкою психічного розвитку та педагогічну запущеність є зернини талантів та здібностей, які необхідно вчасно виявити ,розвинути, відшліфувати. Але для цього необхідно об'єднати зусилля всіх дорослих, причетних до долі таких дітей, в першу чергу прийомних батьків, адміністрації культурних закладів, керівників та художніх керівників гуртків та колективів. Без примусу, заохочуючи та підтримуючи дітей, необхідно розвинути інтерес дитини до того чи іншого виду культурної діяльності. Але окрім виявлення творчих задатків дітей, необхідна ще постійна кропітка робота, щоб сформувати та закріпити уміння та навички , які допоможуть дитині у обраній сфері культурної діяльності розвинути свій талант.

Особлива роль в організації культурної діяльності дітей відводиться закладам культури в сільській місцевості, де діти можуть задовольнити свої духовні, пізнавальні, розважальні, фізичні, художні, аматорські та ін. потреби. Місце та роль цих закладів базуються на таких основних завданнях, як забезпечення потреб особистості в самореалізації, підвищення інтелектуального, духовного, фізичного, емоційного рівня дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, шляхом їх участі у різних видах творчої діяльності позбавлених батьківського піклування, шляхом їх участі у різних видах творчої діяльності; створення найбільш сприятливих умов для емоційно-психологічної захищеності та душевного комфорту, які дозволяють не тільки розумно провести дозвілля, а й компенсувати потреби вихованців у позитивних емоціях: радості,

доброчливості, успіху, творчості, самоствердження; організація змістовного дозвілля дітей з урахуванням особистих та колективних інтересів.

Діяльність таких закладів повинна бути зорієнтована на роботу з усіма категоріями населення: дорослими, їх сім'ями, людьми похилого віку та особливо дітьми та дітьми–сиротами. Їх робота повинна бути направлена на активізацію соціокультурних функцій суспільства, сім'ї, громади та особи. Заклад культури на селі покликаний допомагати розвитку і саморозвитку особистості, створювати умови найбільшого сприяння психологічному комфорту з метою формування всебічно розвиненої людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Виховання життєвих перспектив старшокласників засобами соціокультурної діяльності у вільний від навчання час: Метод. посібник для вихователів, соціальних працівників та вчителів старших класів, студентів педагогічних навчальних закладів / Укл. О.Л.Чуланова. – Кіровоград, 2000.
2. Усова А.П. Роль игры в воспитании детей. – М., 1976.
3. Кон И.С. Психология ранней юности: Кн. для родителей. – М., 1989.
4. Евтеева Г.А. Психолого-педагогические основы использования свободного времени. – Л., 1979.
5. Махов Ф.С. Подросток и свободное время. – Л., 1982.
6. Шмаков С.А. Волшебное слово «сам». – М., 1988.
7. Шмаков С.А. От игры к самовоспитанию. – М., 1993.
8. Гармаш І.І. У годину дозвілля. – К., 1992.
9. Третяк Т.М. Робота у гуртках – джерело дитячої творчості // Обдарована дитина. – 1999. – №5
10. Петрова І. Культурно-дозвіллеві центри: виникнення та розвиток // Рід. шк. – 2000. – №7.
11. Вишняк А.И., Тарасенко В.И. Культура молодежного досуга. – К., 1988.5. 7. Вудкок М., Фрэнсис Д. Раскрепощенный менеджер. Для руководителя – практика : -М.: «Дело», 1991.-320с
12. Жарков А.Д., Чижиков Е.М. Культурно-досуговая деятельность: Учебник. – М., 1998.
13. Культурно-досуговая деятельность: Учебник.-М.: МГУК, 1998.-461с.
14. Романов А.Т. Детские клубы – центры внешкольной и внеклассной работы. – К., 1982.
15. Петрова І.В. Дозвілля в зарубіжних країнах. – К., 2005.
16. Петрова І. Соціальні функції клубів та їх трансформація на сучасному етапі // Рід. шк. – 2003. – №7.

17. Ганнусенко Н.І., Лепін О.В. Шкільні музеї: Посібник для вчителя. – К., 1991.
18. Ковтун В. Зустрінемось у парку? Парки культури і відпочинку України на сучасному етапі: деякі моменти соціологічного аналізу // Укр. культура. – 1999. – №2
19. Косенко І. С., Храбан Г. Е., Мітін В. В., Гарбуз В. Ф. Дендрологічний парк "Софіївка" .— К.: Наукова думка, 1996.— 155 с.
20. Сухомлинский В.А. Творческая игра и ее роль в воспитании пионеров. Методика воспитания коллектива. – М., 1981.

ДОДАТКИ

Додаток А

Рис.1 Родинний вокальний ансамбль «Весела сімейка»

Додаток Б

Рис.2 Участь вихованців ДБСТ у районному творчому конкурсі «Повір у себе»

Рис.3 Титульна сторінка збірки «Моєї душі торкнувся янгол». Текст вірша «Моя матуся» Каріни Бондаревої.

Рис.4 Учасниці жіночого вокального ансамблю «Веселинка»

Рис.5 Хореографічний колектив «Експресія»

Рис.6 Ансамбль «Смайл» - переможець Міжнародного конкурсу «Тріумф – FEST»

СЦЕНАРІЙ

Зала святково прикрашена повітряними кульками, гірляндами із паперових квітів та листків.

Ведучий: - Добрий день, маленькі принцеси та принци! Які ви сьогодні нарядні, красиві і вже майже дорослі, А чого це ви завітали до нас у гості?

Відповіді дітей.

Ведучий: Так, правильно, сьогодні у нас дискотека для маленьких принців та принцес. А ви знаєте, що означає слово «дискотека»? (Відповіді дітей), Ну то давайте я вам розкажу трішечки про це слово. Воно виникло не так вже й давно, а означає воно – зібрання дисків, на яких записана певна інформація. Найчастіше на такі диски записували саме музику, яку звісно використовували, щоб танцювати та співати. А згодом цим словом замінили таке звичне для ваших бабусь, а може і для деяких мам та татусів слово танці. То ж давайте швидше розпочинати наші танці. А почнемо ми із такого звичного для багатьох поколінь дітлахів танцю. Я сподіваюся , що цей танець стане візитною карткою наших послідувачих зустрічей.

ТАНЕЦЬ МАЛЕНЬКИХ КАЧАТ.

Ведучий: А тепер я б хотіла трішки познайомити вас із правилами поведження на нашій дискотеці. Ведучий називає, що можна і чого не можна робити на дискотеці. Далі пропонує дітям пограти в гру « Так і ні».

ГРА « ТАК І НІ»

Правила гри: Ведучий по черзі називає правила поведження на дискотеці, а діти говорять «так» чи «ні».

ТАК
Знайомитися
Веселитися
Танцювати
Сміятися
Стрибати
Гратися
Бігати

НІ
сумувати
ображати інших
довго сидіти
плакати
вередувати
битися
кусатися

Ведучий: Я бачу, що ви дуже добре засвоїли правила поведінки на дискотеці, то ж з радістю оголошую танцювальну розминку. Зараз кожен з вас покаже, як уміє танцювати.

ТАНЦЮВАЛЬНА РОЗМИНКА (триває 10-15 хв).

Ведучий: А тепер я звертаю вашу увагу на ось оці столики. На них ви бачите великі аркуші білого паперу та фломастери. А знаєте для чого вони потрібні? Спробуйте відгадати. (Відповіді дітей). Ну ви майже вгадали. На цих листочках ті дітки, яким сподобається на нашій дискотеці зможуть обвести фломастером свою ручку і написати нам на згадку на ній своє ім'я та прізвище. Але не треба всім відразу кидатися малювати, це можна зробити впродовж всього нашого свята.

ТАНЦЮВАЛЬНІ МУЗИЧНІ ІГРИ (2-3гри)

Діти повинні повторити під музику всі рухи, які називаються в пісеньках.

Ведучий: Якщо бажаєте, можемо трішки погратися. Гра проводиться, поки дітям буде цікаво, але не більше 10 хв.

ГРА «КУЛЬКА»

Ведучий: Я знову оголошую танцювальну паузу.

ТАНЦЮВАЛЬНА ПАУЗА.

Звучать веселі дитячі пісні та мелодії. Діти танцюють, спілкуються, знайомляться. Танці тривають 10-15 хв.

Ведучий: Скажіть мені, будь-ласка, яке свято ми очікуємо незабаром. Ой, які молодці. Ну звичайно, це – Новий рік. А чи всі вже встигли написати листи Дідусю Морозу? (Відповіді дітей) А може ви поділитися зі мною, які ж саме подарунки хочете отримати в новорічну ніч? Ні, ви мені не говоріть словами, а краще намалюйте. Зараз я роздам вам кольорову крейду і ви прямо на підлозі спробуєте намалювати свої бажання.

НАМАЛЮЙ СВІЙ НОВОРІЧНИЙ ПОДАРУНОК.

Ведучий: Давайте розглянемо, що ж ви хочете отримати від Дідуся Мороза. Особливо я раджу батькам подивитися на ці дитячі шедеври. Ми не будемо витирати наші малюнки, може вночі сюди завітає сам Дід Мороз і ще раз перевірить, чине забув він часом приготувати подаруночка для когось із вас.

А тепер знову танці.

ТАНЦЮВАЛЬНА ПАУЗА.

Ведучий: Ви ще не втомилися? Чи може знову пограємо? (За бажанням дітей можна продовжити танці, або пограти в гру.) А хто з вас знає, яка тварина стане символом нового року? (Відповіді дітей). Звичайно , це – змія. Давайте спробуємо разом піймати цю дуже мудру плазунку, може тоді весь наступний рік буде у нас щасливим.

ГРА « ПІЙМАЙ ЗМІЮ ЗА ХВІСТ»

ТАНЦЮВАЛЬНА ПАУЗА.

Ведучий: Знаєте , мені дуже шкода ваших мам, татусів, сестричок, бабусь, взагалі всіх дорослих, які привели вас сьогодні на дискотеку, бо ви весь час танцюєте, граєтесь, спілкуєтесь, а вони лише спостерігають за вами. То ж я хочу започаткувати сьогодні ще одну традицію, якою ми будемо завершувати кожного разу наші дискотеки. Давайте запросимо на танець дорослих. Ви ж у мене вже досвідчені танцюристи, то ж і будете показувати їм різні рухи, а дорослі повинні точно повторити все, що ви показали.

ТАНЕЦЬ З ДОРΟΣЛИМИ.

Ведучий: Ось і надходить до кінця наша сьогоднішня дискотека . Скажіть мені, вам сьогодні сподобалося, чині? Бачу, що сподобалося, бо обидва наші великі аркуші повністю заповнені дитячими долоньками. Ну , а за те, що ви всі сьогодні були веселими, чемними, гарно танцювали, я хочу пригостити вас солодкими цукерками. (Ведучий роздає дітям цукерки, а помічники вручають кожній дитині на згадку повітряну кульку.)

Ведучий: Я не прощаюся з вами, мої маленькі танцюристи, я говорю вам:
- До побачення!